

§ 22 har derimod et væsentligt andet sigte, nemlig at beskytte den overordnede myndighed. Der er derfor fortsat behov for en selvstændig straffebestemmelse herom i militær straffelov. Det kan ikke udelukkes, at et forhold, som falder ind under den foreslåede bestemmelse, også opfylder gerningsbeskrivelsen i andre straffebestemmelser, herunder især straffeloven § 144. Det foreslås derfor i bestemmelsen at åbne mulighed for at henhøre det konkrete forhold under andre, strengere straffebestemmelser for at tilkendegive, at den foreslåede bestemmelse ikke udtømmende regulerer strafansvaret for enhver form for økonomisk udnyttelse.

Der er ikke fundet grundlag for at begrænse bestemmelsen til alene at omfatte forholdet mellem overordnet og underordnet personel. En foranstående og en efterstående kan senere i tjenesten i forhold til hinanden blive overordnet og underordnet, og et tidligere opstået afhængighedsforhold mellem dem kan derfor risikere senere at kompromittere deres tjenesteforhold. For at imødegå denne risiko omfatter bestemmelsen også foranstående i forhold til efterstående.

Det har været overvejet, om bestemmelsen som hidtil skal begrænses til ydelser mellem personel inden for samme enhed. Begrebet »enhed« kan i dag i modsætning til tidligere ikke defineres entydigt i organisatorisk og operativ forstand. Samarbejds- og kommandorelationerne vil i dag ofte skifte afhængigt af den konkrete opgave, idet opgaverne i vidt omfang løses projektorienteret. En sådan »projektgruppe« eller task force vil ofte være sammensat på tværs af forskellige enheder, herunder eventuelt med flere nationaliteter.

Bestemmelsen findes derfor ikke at burde begrænses til »efterstående af samme enhed«. Det uacceptable kan lige så vel foreligge i forholdet mellem en foranstående og en efterstående, der hører til en anden enhed. Denne situation må i dag henhøres under den gældende bestemmelse i § 15.

Det er ikke enhver form for gave, lån mv., der er omfattet af bestemmelsen. Forholdet skal efter forslaget være uberettiget. Det betyder bl.a., at modtagelse af sædvanlige lejlighedsgaver, f.eks. i forbindelse med jubilæum, fødselsdage og lignende, fortsat ikke er omfattet af bestemmelsen, ligesom eksempelvis en foranstændes kortvarige mindre lån til køb af mad i kantinen heller ikke vil være omfattet af bestemmelsen. Tilsvarende vil ydelser mellem nærtstående, f.eks. ægtefæller, næppe kunne siges at være uberettigede, idet sådanne ydelser typisk ikke vil være motiveret af deres fælles ansættelse i forsvaret.

Med hensyn til såkaldte »vennetjenester« er vurderingen mere vanskelig. Det er ikke fundet muligt at

foretage en nærmere afgrænsning af sådanne forhold i den foreslåede bestemmelse. Vennetjenester bør som udgangspunkt være omfattet. »Vennetjenester« af mere bagatelagtig karakter falder uden for bestemmelsens kerneområde. Det samme gælder »vennetjenester«, der må betegnes som ordinære, og som ikke kan antages at være motiveret af den fælles ansættelse i forsvaret. Personlige vennetjenester, som må bedømmes som naturlige blandt nære venner, tilsigtes således ikke omfattet af bestemmelsen, medmindre det i det enkelte tilfælde er klart, at »ydelsen« er motiveret af parternes over- og underordningsforhold.

Også visse andre ydelser er efter gældende regler holdt uden for bestemmelsen, jf. Forsvarsministeriets cirkulære af 1. juli 1989 (Kundgørelse For Forsvaret B.7-1) om menigt personels udførelse af personlige tjenesteydelser.

Der vil administrativt blive fastsat nærmere retningslinjer for personellets adgang til at modtage og yde gaver mv. med henblik på at afgrænse forhold, der falder ind under bestemmelsen, og forhold, der ikke tilsigtes omfattet af bestemmelsen.

De forhold, der er omfattet af bestemmelsen, er af så alvorlig karakter, at der ikke er fundet grundlag for at foreslå bestemmelsen begrænset til alene at angå grove forhold.

Den gældende strafferamme foreslås opretholdt.

Til § 17

Den foreslåede bestemmelse er ny. Den overordnede manglende indgriben over for underordnet personels krænkende behandling af deres underordnede (undertiden kaldet »myndigheds ikke-brug«) henhøres efter gældende ret under militær straffelov § 15. Forholdet bør imidlertid udskilles til en selvstændig straffebestemmelse, idet det herved tydeliggøres, at overordnet, militært personel har pligt til at beskytte deres underordnede mod uacceptable behandling fra overordnet eller sideordnet personel, jf. også lovforslaget almindelig bemærkning punkt 3.9.

Militær straffelov fra 1937 indeholdt i § 55 en tilsvarende bestemmelse om den foresattes forsømmelse af at gribe ind over for undergivnes forseelser i form af f.eks. rekrutplagerier. § 55 blev i lighed med et stort antal andre materielle straffebestemmelser ophævet ved 1973-loven, således at forholdene i stedet henhørtes under den almindelige bestemmelse i § 15.

På baggrund af oplysninger om enkelte konkrete sager fra de senere år om såkaldte »optagelsesritualer« og lignende blandt personellet har det været overvejet, om den foreslåede bestemmelse bør suppleres med en bestemmelse, der omfatter den overordnede mang-